

Kanser Terapisinin Fonksiyonel De?erlendirmesi-Beyin Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kanser Terapisinin Fonksiyonel De?erlendirmesi-Beyin Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24261>

Özet

Kanser Terapisinin Fonksiyonel Değerlendirmesi-Beyin Anketi (FACT-Br), özellikle beyin tümörleri veya metastazlar? olan hastalarda sa?l??a ba?l? ya?am kalitesini (HRQOL) de?erlendirmek üzere tasarlanm?? özelle?mi? bir ölçektir. Bu akademik giri?, ?. K. Arl? ve A. Gürkan taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanan ve FACT-Br'nin Türkçe uyarlama ve psikometrik özelliklerinin incelendi?i çal??may? temel almaktadır. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürü ve diline uygunlu?unu, geçerlik ve güvenilirlik standartlar?n? kar??lay?p kar??lamad??n? detayl?ca ara?t?rm??t?r. Bu ölçek, genel kanser semptomlar?n?n yan? s?ra, beyin hastal??na özgü nörolojik, bili?sel ve fonksiyonel semptomlar? standart FACT-Genel ölçe?ine ek olarak de?erlendirerek kapsaml? bir de?erlendirme sunar.

Anahtar Kelimeler

Kanser Terapisinin Fonksiyonel Değerlendirmesi-Beyin Anketi, FACT-Br, Beyin Kanseri, Ya?am Kalitesi, Nöroonkoloji, Psikometri, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

?enay K. Arl?, A. Gürkan

Amaç

Kanser Terapisinin Fonksiyonel Değerlendirmesi-Beyin Anketi'nin temel amac?, beyin tümörü tan?s? alm?? veya beyin metastaz? olan hastalar?n sa?l??a ba?l? ya?am kalitesini (HRQOL) kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu ölçek, standart kanser ya?am kalitesi de?erlendirmelerinin ötesine geçerek, beyin hastal??na özgü nörolojik, bili?sel ve fonksiyonel bozukluklar?n etkilerini ölçmeye odaklan?r. Bu sayede, tedavi müdahalelerinin hastan?n ya?am kalitesi üzerindeki spesifik etkileri daha hassas bir ?ekilde takip edilebilir.

?. K. Arl? ve A. Gürkan taraf?ndan gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonlarda kültürel ve dilsel olarak geçerli, güvenilir bir araç olarak kullan?l?p kullan?lamayaca??n? tespit etmeyi amaçlam??t?r. Bu, klinik ara?t?rmalarda ve hasta bak?m?nda kültürleraras? geçerlili?i olan bir ölçüm arac? sa?lamak için kritik öneme sahiptir.

Yap?

Ölçek, kanser hastalar?n?n ya?am kalitesini ölçen temel FACT yap?s?n? korur ve be? ana alt ölçek ile beyin tümörlerine özgü semptomlar? ele alan ek bir alt ölçekten oluşur. Bu alt ölçekler, hastan?n çok boyutlu iyilik halini de?erlendirir. Ölçek, genellikle 27 maddelik FACT-G (Genel) formu ile 16 maddelik Beyin Kanseri Alt Ölçe?i (BrCS) maddelerini içerir, toplamda 43 maddedir.

Temel olarak ölçülen yapılar ve alt boyutlar şunlardır:

Fiziksel Yıllık Hali (PWB): Hastalığın ve tedavinin neden olduğu fiziksel semptomlar ve etkiler.

Sosyal/Aile Yıllık Hali (SWB): Hastanın sosyal ilişkileri, aile desteği ve sosyal yaşam katılımı.

Duygusal Yıllık Hali (EWB): Depresyon, kaygı, umutsuzluk ve genel duygusal durum.

Fonksiyonel Yıllık Hali (FWB): Günlük aktiviteleri, iş ve hobileri yerine getirme yeteneği.

Beyin Kanseri Alt Ölçeği (BrCS): Baş ağrısı, denge sorunları, nöbetler, hafıza kaybı ve bilişsel fonksiyonlardaki değişiklikler gibi beyin lezyonlarına özgü semptomlar.

Geçerlik

Ş. K. Arlı ve A. Gürkan'ın (2017) uyarılma çalışması, ölçeğin yapı geçerliğini incelemiştir. Yapılan analizler, Türkçe versiyonunun orijinal FACT-Br'nin teorik yapısını desteklediğini göstermiştir. Faktör yükleri, maddelerin ait oldukları alt ölçeklerle yüksek korelasyon gösterdiğini doğrulamıştır. Ayrıca, bilinen grup karşılaştırmaları (known-groups validation) gibi yaklaşımlar kullanılarak, ölçeğin klinik durumu daha kötü olan hastalar, durumu daha iyi olan hastalardan anlamlı şekilde ayırdığını tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin beyin kanseri hastalarına yönelik olarak Türkiye'de geçerli bir şekilde ölçeklenebileceğini kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Uyarılma çalışmasında, Kanser Terapisinin Fonksiyonel Değerlendirmesi-Beyin Anketinin iç tutarlılığı (internal consistency) Cronbach alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma, ölçeğin genelinde ve alt ölçeklerinde kabul edilebilir veya yüksek düzeyde güvenirlik sergilediğini göstermiştir. Yüksek alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve dolayısıyla klinik veya araştırma ortamlarında stabil sonuçlar üretebileceğini işaret etmektedir. Bu sonuçlar, Türkçe FACT-Br'nin tekrarlı ölçümlerde tutarlı sonuçlar vereceğine dair güçlü kanıtlar sunmaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe uyarılma sürecinde ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Orijinal FACT-Br ölçeği, beş temel FACT-G alt ölçeği ve beyin tümörüne özgü ek bir alt ölçekten (BrCS) oluşur. Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Keşfedici Faktör Analizi (KFA), Türkçe versiyonunun da bu çok boyutlu yapıya bağlı olarak bir şekilde yansıtıldığını, böylece ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu göstermiştir. Bu, klinisyenlerin ve araştırmacıların spesifik yaşam kalitesi alanlarını ayrı ayrı değerlendirmesine olanak tanıyan ve ölçeğin yapısal psikometri açısından sağlam olduğunu kanıtlar.

Ölçüm Aracı?

Test Type: Uyarlama (Adaptation), Sağlıkta Yaşam Kalitesi (HRQOL) Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme. Maddeler genellikle 5'li Likert formatında (0=Hiç değil, 4=Çok fazla) yanıtlanır ve genellikle toplam puanlar elde edilirken bazı maddeler ters puanlanır.

Language Available: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal) ve FACIT sistemi kapsamında çok sayıda diğer diller

Population Group: Beyin Tümörü veya Beyin Metastazı Olan Yetişkin Kanser Hastaları

Age Group: Yetişkinler (18 yaş ve üzeri)

Population Details: Klinik onkoloji veya nöronkoloji hastanelerinde takip edilen, beyin kanseri tanısı almış veya metastatik beyin lezyonları olan bireyler.

Test Methodology: Öz Bildirim Anketi. Hastalar genellikle son yedi gün içindeki durumlarını değerlendirirler.

Anahtar Kelimeler

HRQOL, Nörolojik Semptomlar, Onkoloji, Sağlık Psikolojisi, Psikometrik Özellikler, Kanser Terapisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir

Affiliation Email addresses: sarli@agri.edu.tr (Sorumlu Yazar: Şenay K. Arlı)

Correspondence Address: Şenay K. Arlı (Araştırmacı) İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): Türkçe uyarlama çalışması 2017 yılında yayınlanmıştır.

Derecelendirme: Kaynak içerikte derecelendirme bilgisi verilmemiştir (Ancak 5'li Likert ölçeği kullanılır).

İzinler ve Ücret: Orijinal FACT ölçek ailesi (FACIT Measurement System) telif haklarına tabidir ve genellikle kullanım için belirli izin ve lisans prosedürleri gerektirir. Araştırmacılar ve

klınisyenler, ölçeğın kullandığın için ilgili FACIT kurumuna bağvurmalığır.

Kaynaklar

Arlı, ?. K., & Gürkan, A. (2017). Validity and reliability of Turkish version of the Functional Assessment of Cancer Therapy- Brain Questionnaire. *Cancer Nursing*, 40(3), 224-229. doi: 10.1097/NCC.0000000000000390

Bu çalışmanın akademik bağlantısı: journals.lww.com

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: kanser-terapisinin-fonksiyonel-degerlendirmesi-beyin-anketi-toad.pdf

Kanser Terapisinin Fonksiyonel Değerlendirmesi-Beyin Anketinin Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğın maddeleri kaynak içerikte sağlanmamalıdır. Orijinal ölçek, FACT-G'nin 27 maddesine ek olarak beyin tümörlerine özgü 16 madde (BrCS) içerir. Maddelerin tamamı için ilgili referansa veya FACIT sistemine bağvurulmalığır.